

Memòria d'un temps a l'horta

Isidre Buades i Ripoll

1990

ISIDRE BUADES I RIPOLL

**MEMORIA D' UN
TEMPS A L' HORTA**

1990

© ASSOCIACIÓ CULTURAL LLOIXA

EDITA: Associació Cultural Lloixa
PATROCINEN: Caixa d'Estalvis Provincial d' Alacant
Imprenta Sant Joan

PRÒLEG: Conxa Gosàlbez i Ramos
IL·LUSTRACIONS: Cèsar Llorens i Cuartero
PORTADA: Oli de Manuel González Santana
FOTOGRAFIA: Jose Manuel Pérez Riera

Depósito Legal: A-1125-1990

I.S.B.N.: 84-404-8156-X

IMPRÉS EN ELS TALLERS GRÀFICS DE PEDRO A. MARTINEZ(IMPRESA SANT JOAN) DE SANT JOAN D'ALACANT

*A tots els hortolans que
senten orgull
de ser-ho*

PRÒLEG

Un pròleg és, segons m'han dit, una mena de presentació de l'autor i la seua obra. Generalment és una persona entesa en lletres, coneguda i amb un cert prestigi qui realitza aquesta tasca. Aquest no és el cas, doncs Isidre Buades és més conegut i respectat que qui fa el pròleg en aquesta ocasió (encara que ell no s'ho crega). Preferesc pensar que ha sigut ell qui m'ha proporcionat l'oportunitat de donar-me a conèixer, de deixar que les meues poc importants paraules prologuen el seu llibre de poemes. I això és tot un orgull per a mí.

Gratificant treball el de presentar aquest amic:

Home de l'horta i enamorat de la seua terra, foren la seua curiositat, el seu amor a l'entorn i l'interés per tot allò que l'envoltava els elements que van crear en ell una inquietud per saber, per a després transformar eixe aprenentatge en narració i poesia. Es pot dir que Isidre Buades és un autodidacta: necessita saber per a poder contar els seus records i les seues il.lusions. I cada dia més.

Aquest "rondaller de l'horta" ha fixat en les seues obres tot el món i el sabor de les gents d'ací; ens ha dibuixat els paisatges des del'Albufereta fins a Lloixa, de la Condomina a Fabraquer, de manera que cada descripció ens situa en el

lloc exacte i en el moment precís. Perquè Isidre sap jugar amb l'espai i el temps d'una manera màgica. Però a més a més hem d'afegir la càrrega d'humor socarró i subtil característic de la gent de l'horta, amb aquesta crítica tan realista que, sense arribar a ferir, ens tira la veritat a la cara.

Aquest llibre de poemes que ara teniu a les mans és allò que diu el seu títol: "Memòria d'un temps a l'horta". Són vides i anècdotes i paisatges de tota la vida, de sempre, contats aquesta vegada en vers. Són rondalles poètiques que aquest "trovador de la vida quotidiana" posa ara davant nostre amb la frescura de sempre, amb l'anècdota puntual, amb el record present i viu d'un temps i d'un lloc que no podem oblidar:

Un passat més o menys llunyà i la nostra estimada terra.

CONXA GOSÀLBEZ I RAMOS

EL BON FIRER

EL dimecres va arribar
un foraster a Alacant
que jo no sé d'on vindria.
En una obra el van llogar
i allí l'home es va enterar
que en s'endemà era la fira.

Però si fins al dissabte
del patró no cobraria,
com no tenia diners
a Santa Faç no aniria.

Un company va tenir llàstima
i li va deixar tres "duros".
-Encara que no me'ls torne
això no em traurà d' "apuros".

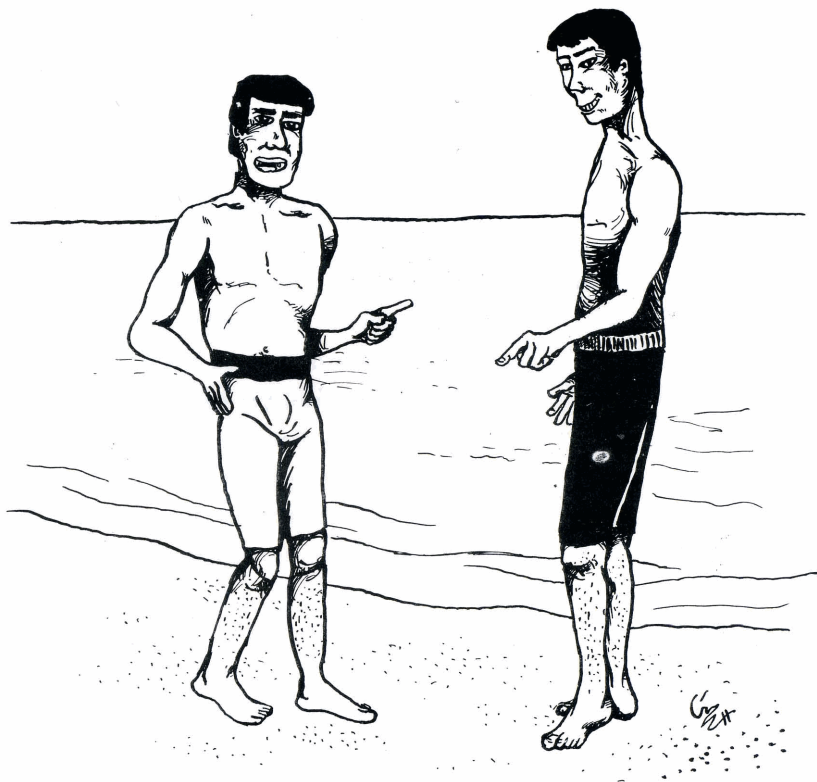
I va anar l'home a la fira
a peu, per la carretera.
El pelegri el va guiar
perquè ell no sabia on era.

*Quan al poble va arribar
ja havia força de gent.
I trobant-se famolenc
va decidir esmorzar*

*I ho va fer amb torró i dolços
figues ametles, torrats,
i li van agradar molt
els dàtils d'Elx, adobats.*

*Va adquirir un gaiatet,
unes ulleres de sol,
i un xiuletet d'eixos d'aigua
que fan molt bé el rossinyol*

*També dos botijonets,
una panotxa de dàtils,
canya dolça i anissets
i va tornar a sa casa
els tres "duros" sencercets!.*

RAÓ DE LÒGICA

A primers d'estiu, enguany,
van anar Joan i Tonet
a la platja matinet
un dilluns a prendre el bany.

Quan van arribar a l'aigua
es van fer en saragüells.
Que sensació més estranya
va ser aquella per a ells.
Puix a pesar que, de sempre
hi havien sigut companys,
mai hi havia vist, u a l'altre
posat de vestit de bany.

Amb silenci es van mirar,
i fent uns ulls com a plats,
a la fi Joan va parlar
després d'estar temps callats.

-Xe Toni, em dones vergonya.
Moltíssim sorprés estic
de que tingues tanta ronya
des dels garrons al melic.

*-Puix tu no és que et quedes manc,
perquè tens brutesa en ganes;
que no se sap si per les comes
eres negre o eres blanc.*

*-Sí, d'acord, la que em digues
en tinc, però molta menys
que tu, que per on et mire
redéu, Tónico que en tens.*

*I fent un ronyós discurs
en meravella o espant,
d'escata van parlar tant
que, fou de brutesa un curs.*

*Ja Toni estava cansat
i més que de mal humor
i Joanet, tacatac;
-Xe Tónico, que negror!!*

*I acaramullant paciència
diu Toni tot tremolor:
-Si que en tinc més, però pensa
que, també jo soc major.*

EL ZUM-ZUM DE L'ORATGE

JOAN torna en la nit a sa casa
famolenc i cansat del treball
d'aquell dia de fred i d'oratge
a la bastida tot el dia a cavall

Diu a Pepa si ja està el sopar,
i ella, acostumada a que ningú l'espenta
-no és tranquila ni res la parenta-
tot seguit es posa a marmolar.

El marit conta la jornada
de gotetes i vent tan gelat,
fent una obra que no està tapada
i en la nit es troba baldat.

La costella es posa furiosa
d'escoltar els laments del marit.
Ella que esperava un tant desitjosa
que, per fi, arribara la nit.

*-Què has sofrit pel fred i el treball?
-Calla't, per favor! que em dones coratge.
-Tot el dia he sofrit jo, i no poc
per la xemeneia i al costat del foc
escoltant el zum-zum de l'oratge.*

EN UN PAIS DE L'ANTIGUITAT

FA molts anys hi havia un país
de celtes, jueus, o àrabs.
Que la població vivia
per a guardar quant tenia
de tant de lladre plagats.

Ja indignats d'aquella vida
de tan quotidià robar,
que prenguera alguna mida
al seu rei li van pregar.

I el rei, que també ho notava,
al clamor dels ciutadans
va manar, que al qui robara
se li tallaren les mans.

Com al rei no discutia
ningú, ni li protestava,
el tallamans s'enriquia
de tantes com en tallava.

*I al cap de quatre o cinc anys,
sabeu el que va passar
en aquell poble d'àrabs
de celtes o de jueus?
Puix, que en l'escala social
des del pobre al principal
menjaven tots amb els peus.*

AL SOL DE LA PLATJA

LA calima blanquejava el cel
i l'humit llevant despertava.
Les ones del mar, revolcant-se
es rompien a l'arena blava.

Era un dia del ple de l'estiu
i a la platja la gent s'apinyava.
El frescor de la mar desitjant,
que bromera i corrent pregonava.

A unes passes de l'aigua, aliniats,
automòbils de mil punts hi havien;
vàries files tan llargues formant,
que, de vista, allà lluny es perdien.

En l'ambient es notava el perfum
dolç, d'untures de sobre la pell.
Es pintar-se, de hui el costum,
les pintures fan jove el cos vell.

*Mil barquetes tipus Winsurfing
a la mar, i al cel l'aeroplà,
anunciant amb el rabell llarg
unes coses més bones que el pa.*

*I tot hermós resultava a la platja,
atractiu l'entorn pam a pam.
A excepció de la vella, què fatxa!
que mostrava el soberg mamellam.*

*Molt modern podrà ser, jo no ho negue,
en la dona, a l'aire la pitrera.
Que es tape! a eixa li pregue,
que als setanta ja no s'és qui era.*

*Mes, la vella, que ser jove vol,
s'empalustra d'oli la pell;
s'arreplega amb un llaç el cabell
i obri cames i braços al sol.*

EL SORD I EL CUNYAT

JOSEP tenia un compromís,
que compromís que tenia!
El seu cunyat que era ric
potser, li ho arreglaria.

Li precisava aquell dia
cinquanta “duros” trobar,
i al cunyat es va acostar
a veure si s’ablania.

Cunyat, vull cinquanta “duros”;
i el cunyat, que sord estava,
mes, tan sord crec que no era,
fent ús de la tal sordera
va fer, que no s’adonava.

-Que dur és, va pensar Pep;
el tacany! que bé s’aguanta
-Què has dit?
que em deixes cent “duros”,
i el sord va dir enfurit:
-Puix no hi havies dit cinquanta?

EN LA FIGUERA

D*ORMINT* baix d'una figuera
vaig somiar que em banyava,
i allí, al meu entorn
baix del sol abrasidor
molta gent m'acompanyava.

*Un salut molt plaenter
vaig fer a aquells nedadors.
I tots ells em sonriueren
i cortesos respongueren:
-Bon dia tinga, senyor!*

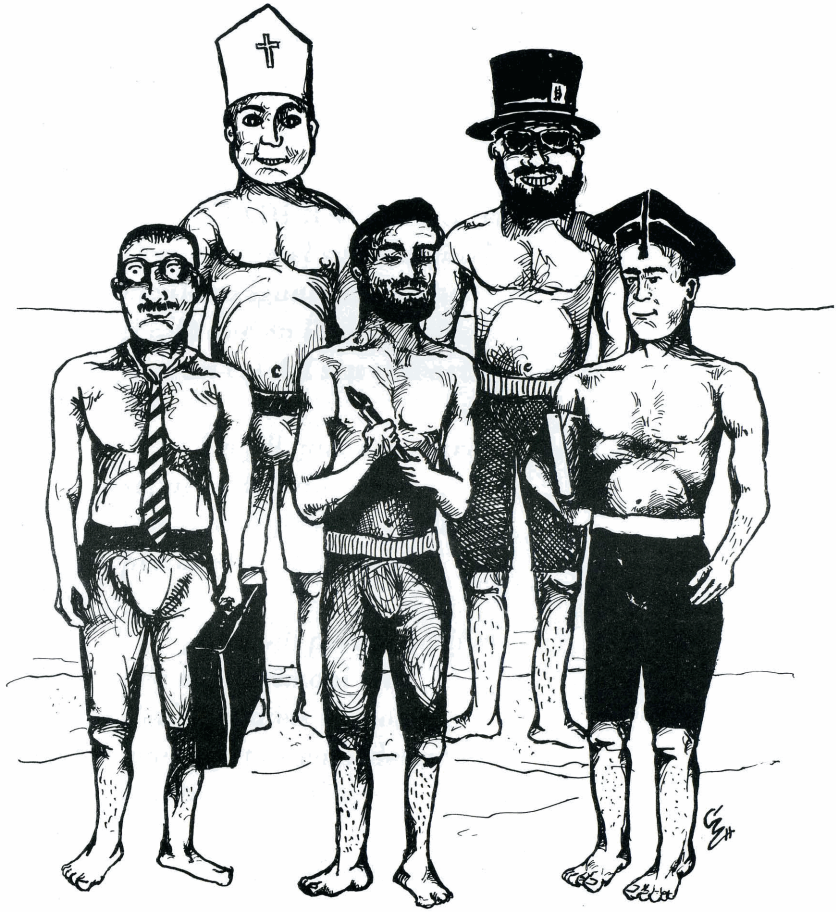
*De tots ells en va haver un
que quan ho cregué oportú
es va arrimar a parlar-me.
Va tornar a saludar-me,
i amb un somris de tal gamma
que em semblava una fontana
on l'aigua estava banyant-me.*

*La conversa matinera?
Vatja! que si em va agradar!
no sé el que va durar,
i vaig ser tan complagut,
que fins hui mai he sabut
el moment quan va acabar.*

*Em va dir, que, aquells banyistes
amb vestits de bany posats;
eren, polítics, artistes,
industrials, bisbes, lletrats.*

*I no em va semblar estrany.
Que, un ministre i un banquer
són igual que un llenyater
quan visten traje de bany.*

*I les coses va posar
en tal punt aquell senyor,
que es convenç a qualsevol.
-Segur que així deu de ser,
tot està quasi arreglat;
que extrany que jo no ho veguera.
I un discurs vaig començar,
però em vaig despertar,
veient-me allí, en la figuera!.*

UN FILL MOLT SABUT

"MADERA" de sant tenia
*Pep, que en el sustent diari,
menjava igual que Maria
d'allò que en l'horta collia
fent un cel del seu calvari.*

*Un fill que, era extraordinari,
separat dels dos estava,
i amb molt profit estudiava
per a pare al seminari.*

*I aquell pesat sacrifici
que el matrimoni feia.
Per fi fruit els va donar,
que Pepet es va ordenar
i va tenir vicaria.*

*I al pas d'anar cap a on
el bon bisbe l'envià.
A sos pares, de visita
va anar, abans que a la dita
vicaria d'eixe món.*

*-Què farem hui de dinar
pensava la bona mare,
al xic, que tot s'ho mereix?
Ja ho sé, compraré un bon peix
que molt li haurà d'agradar.*

*I així, per a bé obsequiar-lo
hermós cabut va comprar.
I sabent molt bé cuinar
va saber bé preparar-lo.*

*I ja asseguts a la taula
davant del saborós plat.
Pren sa mare la paraula
i diu amb felicitat:
-Fill meu
com tu saps tant, jo volguera
que el partires,
però mare!
sí, sí, va insistir son pare.
-Bé, el partiré, però espera,
que el costum que tinc jo
és de dir una oració
ans d'agafar la cullera.*

*I en to d'oració va dir:
Gràcies pel menjar, bon Déu!
I agarrant el ganivet, va partir:
-Capis pater, cues mater,
mig és meu.*

AL LLOC ADEQUAT

JOAN va amagar a l'amo
al lloc que li era adequat.

-Amaga'm Joan, amigueta!
que jo et jure a tu, que un dia
bé t'ho recompensaré.

I Joan el va amagar
i els seus perills va passar
i compromisos també.

Molt llest va dur, a l'instant
a l'amo a una marranera;
a aquest no li va fer gràcia,
però ningú supondria
que allí el pròcer residia
carregat d'aristocràcia.

Davant estaven els porcs,
darrere estava l'ussia
enmig d'un muntó de corbs
totes les hores del dia.

*Però s'acabà la guerra
i Joan va anar a avisar-lo.
I el senyoret com un boig
va eixir deient: -est és roig
guàrdies civils! a tancar-lo.*

*-terrible equivocació!
deia Joan consternat.
Puix degué haver-lo tancat
amb una gent d'altra mena
i no m'haguera fet dany.
Perquè, com diu el refrany,
que, qui amb un coixo passeja,
és de bon segur, que a l'any
si no coixeja, ranqueja.*

*No va tenir Joan justícia.
Va passar molt temps tancat.
I això li fa assegurar
que al seu amo va amagar
al lloc que li era adequat.*

SALUDANT EN VALENCIÀ

MAI Tomàs podrà oblidar
que, ell és nascut a l'horta;
per l'horta sol passejar
i el dimecres se'n va anar
matí a pegar una volta.

I va eixir per Beni-Alí
al camí de La Cadena.
On no hi ha una construcció,
de les terres l'abandó,
a Tomàs li van fer pena.

Arribant al sanatori
quan "Ca Pritz" hi havia passat
a un home va saludar;
i castellà pel que es veu,
en compte de dir-li -Adéu!
-Con Dios! li va contestar.

-Quant de foraster que hi ha,
pensen que açó és una mina...

Jo a aquest li he vist la careta
de ser de L'Albufereta
o d'ací de La Condomina.

*Més avant, per La Cadena,
va trobar a un xic fadrí.
-Aquest és alacantí
i va a la seua faena.*

*I el va saludar Tomàs
de santjoaner a l'ús.*

*I el xic, - ¡Con Dios! va respondre
que no es podia confondre
que era un perfecte andalús.*

*-Ah redéu no en pegue una.
Puix també és casualitat,
que en terra de valencians
vinguen a ser castellans
els dos homes que he trobat.*

*I després, a la miqueta
a un que anava en bicicleta
i a un que llaurava en tractor;
a una "xiqueta", a un pastor:*

*I ell que els creia hortolans,
van resultar castellans.*

*I ja quan estava prop
de la via, en la marjal
fitant en La Condomina,
va trobar a una fadrina
roja, que no estava mal.*

*Vestia modern i estret
jupa i pantaló de pana.
Duia ulleres de sol
i sabates de xarol,
-esta si que és castellana;
va pensar Tomàs,- clavat!
puix només aquí arribar
que, començant a guanyar
i ja s'han modernitzat.*

*-Amb esta no em passarà
el que m'ha passat abans:
Que el salut en valencià
els he fet, i ha resultat
que tots eren castellans.*

*I quan va arribar a ella, per a que l'oïra bé,
fort “¡buen diá!” es va espolsar,
i ella li va contestar:
Bon dia tinga vosté!.*

L'AMO I EL LLAURADOR

ELS dies pel mes de juny
cansen al treballador,
puix amaneix tan enjorn
que la nit cap en un puny.

Era Tonet, llaurador,
d'un amo que el despertava
quan ni es pensava en el sol.
I en la nit, quan se'n deixava
ja estava encés el cresol.

Tonet, de tant de llaurar
estava ja "despeat",
puix de llaurar no aturava
amb un matxo tord que anava
tot el dia desesperat.

I aquella tèbia vesprada
prop de Sant Joan, quan estava
ja el sol post, cara a la nit
i Toni encara llaurava;
l'amo va anar cap allí
com tots els dies anava.

Va parlar en futur to:
-Quan et parega te'n deixes,

*i Tonet, en les mateixes
sense pensar va dir, xioo!
L'amo es va regirar
i, al veure'l detingut,
-què passa? va preguntar,
i el xic li va contestar:
-Res, que ja m'ha paregut.*

EL GENDRE I EL TIO VICENT

UN bon amic meu de sempre
un dia em va relatar
que, quan tenia divuit anys,
pels seus bens o pels seus danys
pel "Cristo" es va enamorar.

I era la seua volguda,
airosa, bona i bonica.
I com li corresponia
prompte va arribar el dia
de demanar a la xica.

Amb un sí com un cabàs
feliç li va contestar.
Però no a ella tan sols
preguntar-li un "si-me-vols"
només hi havia que parlar.
Puix per a nuvi formal
la tenia que demanar
al sogre, home sentenciós
poc parlador i seriós,
i així poder festejar.

*I ja em tens al meu amic
tot preocupat al pensar
com li ho diria al futur,
que tenia fama de dur
i a ell el feia tremolar.*

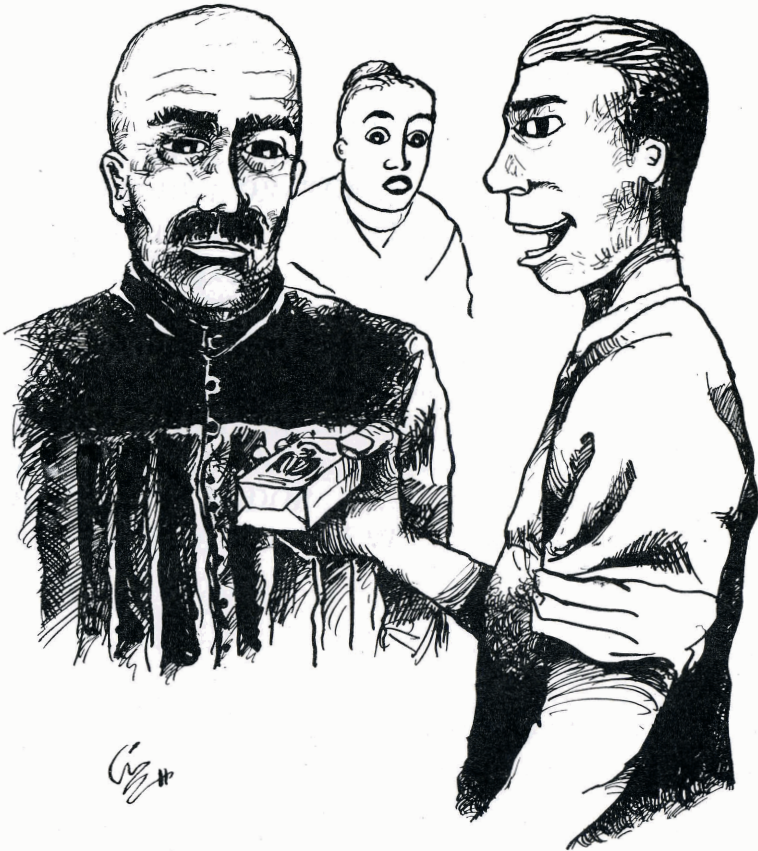
*-Ja ho sé, li diré: aquí vinc...
No, primer dec de saludar:
Tio Vicent i la companya
bona nit; però m'estranya
que jo puga així parlar.*

*I, cent maneres d'entrar-li
i mil fòmules pensant,
a la fi va decidir
el que tenia que dir
al futur sobre Vicent.*

*-Com ell és molt fumador
li compraré un bon tabac.
Li donaré la caixeta
i potser que aquesta treta
m'embale, i tot arreglat!*

*Saludaré i diré breu:
-Vol tabaco, tio Vicent?
I així ho va pensar tres dies
i així ho seguia pensant.*

*Mes, va anar, i un bona nit
dit ben fort, i tot seguit
mà a la caixeta tirant,
nerviós es va dirigir
al futur sogre, i va dir:
-Tio Tabaco, vol Vicent?*

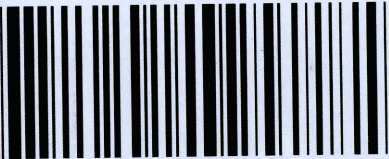
WJ

***í*NDEx**

<i>I EL BON FIRER</i>	9
<i>II RAÓ DE LÒGICA</i>	13
<i>III EL ZUM-ZUM DE L'ORATGE</i>	17
<i>IV EN UN PAÍS DE L'ANTIGUITAT</i>	19
<i>V AL SOL DE LA PLATJA</i>	23
<i>VI EL SORD I EL CUNYAT</i>	27
<i>VII EN LA FIGUERA</i>	31
<i>VIII UN FILL MOLT SABUT</i>	35
<i>IX AL LLOC ADEQUAT</i>	39
<i>X SALUDANT EN VALENCIÀ</i>	43
<i>XI L'AMO I EL LLAURADOR</i>	49
<i>XII EL GENDRE I EL TIO VICENT</i>	51

**Aquest llibre s'acabat d'imprimir als tallers gràfics de
Pere A. Martínez (inpena Sant Joan) carrer
Tomás Capelo 36, de Sant Joan el dia
18 d'octubre festivitat de
Sant Lluç Evangelista**

LAUS DEO

9 1 8 8 2 0 0 8 0